

[Indenrigsministeren]

forslag at slå uddannelsesprogrammet i forsvaret og civilforsvar i stykker.

Jeg skal i øvrigt korrigere en lille misforståelse. I bemærkningerne til lovforslaget er det anført, at ansøgning om overflytning til civilt arbejde normalt bliver imødekommet, også i de tilfælde, hvor ansøgningerne bliver indgivet for sent, altså efter at 4-ugers fristen er udløbet. Det er ikke rigtigt.

Efter lovens § 2, stk. 4, 1. punktum, som ikke ændres ved lovforslaget, kan tilladelse til overførsel til civil værnepligt kun gives, når særlige omstændigheder taler for det; det er altså en restriktiv ordlyd, og det er praksis også. Det være kun sagt, fordi bemærkningerne ellers kunne opfattes anderledes.

Men som sagt, regeringen anbefaler som tidligere, at man stemmer imod dette lovforslag fra hr. Thoft og hr. Albrechtsen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 73 stemmer (S, SF, RV og VS) mod 65 (KF, V, CD, FP, KRF og Steenholdt (Grøn.)).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Tredje behandling af lovforslag nr. L 244:

Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse og lov om støtte til miljøforbedrende investeringer i mindre landbrug m.v. (Vandmiljøhandlingsplanen).

Af miljøministeren (Chr. Christensen).

(Fremsat 20/5 87. Første behandling 22/5 87. Betænkning 27/5 87. Anden behandling 2/6 87).

Der var ikke stillet ændringsforlag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Statsministeren (Poul Schlüter):

Grundlaget for det lovforslag, der nu er til behandling, er jo regeringens handlingsplan mod forureningen af det danske vandmiljø med næringsalte.

Handlingsplanens indhold er kendt, men tillad mig alligevel at fremføre to citater fra handlingsplanen. Der står: »De nødvendige regler om obligatorisk gødningsplanlægning fastsættes af landbrugsministeren efter aftale med miljøministeren.«

Og senere hedder det så: »De nødvendige regler om grønne marker fastsættes af landbrugsministeren efter aftale med miljøministeren.«

Med hensyn til ressortspørgsmålet var regeringens udspil altså ganske klart. Det lovforslag, som miljøministeren fremsatte den 20. maj om opfølgning af handlingsplanen, indeholdt derfor heller ingen bemyndigelsesbestemmelser på disse områder til miljøministeren.

Kompetencen med hensyn til udstedelse af regler vedrørende grønne marker og gødnings- og sædskifteplaner skulle ligge hos landbrugsministeren. Dette var og er stadig regeringens opfattelse.

Imidlertid anmodede så miljø- og planlægningsudvalget i slutningen af maj miljøministeren om at yde teknisk bistand – som det jo så ofte sker – til udformningen af lovgiver, der ville overlade det til miljøministeren, dog efter forhandling med landbrugsministeren, at udstede regler for grønne marker og gødnings- og sædskifteplaner.

Situationen er derfor, at regeringen ønsker at overlade det til landbrugsministeren at udstede reglerne på disse to områder, mens et flertal i Tinget ved andenbehandlingen gik ind for, at denne kompetence i stedet skulle gives til miljøministeren.

Grundlovens § 14, 2. punktum, har taget højde for en sådan situation. Heri siges det, at kongen bestemmer ministrenes antal og forretningernes fordeling mellem dem. Nu er det ganske vist ikke første gang, vi har lejlighed til at beskæftige os med rækkevidden af grundlovens § 14, 2. punktum, men alligevel kan det forekomme at være på sin plads, at jeg gør en enkelt bemærkning om den juridiske teori på dette område.

Professor Poul Andersen anfører i sin »Dansk Statsforfatningsret«, side 162: »Det er udelukket, at en lov, bindende for kongen, fastsætter antallet af ministre eller giver reg-

[Statsministeren]

ler om forretningernes fordeling mellem ministrene.«

Professor Max Sørensen siger i sin »Statsforfatningsret«, 2. udgave, 1973, side 126, det samme, blot med lidt andre ord. Han siger: »Da kompetencen til at bestemme forretningernes fordeling mellem ministrene imidlertid er tillagt kongen ved grundlovens § 14, kan ændring af den bestående fordeling altid ske ved kongelig resolution, uanset at en lov har forudsat en given fordeling.«

Profesor Alf Ross er på linje hermed, når han i sin »Statsforfatningsret«, side 116, skriver, at bestemmelser og forudsætninger i lovgivning om, at visse anliggender henhører under et bestemt ministerium, er uden kraft over for en kongelig resolution.

Teorien på området er altså ganske samstemmende. Jeg har selv engang over for Folketinget udtrykt det således:

»Når der i et lovforslag fastsættes bestemmelser om, at et bestemt sagsområde hører under en bestemt minister, er der nærmest kun tale om en praktisk og ikke om en egentlig retlig kompetenceforskrift.«

Det er ikke første gang, vi er inde på dette spørgsmål. Jeg kan minde om behandlingen af udlændingeloven så sent som i 1983. Mod regeringens holdning stillede oppositionen – og det er da dens ret – ændringsforslag om at overføre tilsynet med udlændinge fra Justitsministeriet til Indenrigsministeriet. Ændringsforslaget blev nu aldrig vedtaget. Var det blevet vedtaget, havde det naturligvis været gyldigt, men loven kunne altid være blevet ændret ved kongelig resolution. I dette tilfælde blev det ikke aktuelt.

Jeg kan også minde om sagen om overførelse af jagtadministrationen. Ganske vist vedtog et folketingsflertal et beslutningsforslag om at overføre jagtadministrationen fra Landbrugsministeriet til Miljøministeriet, men som flertallet selv gjorde opmærksom på i sin betænkning, var der kun tale om et godt råd til statsministeren, og selv gode, velmente råd behøver statsministeren jo ikke at rette sig efter.

Der kunne anføres andre eksempler, men det skal jeg undlade. Jeg vil blot sige, at siden 1849 kan der ikke gives ét eneste eksempel på, at et folketingsflertal har sat sig ud over den parlamentariske skik, som ligger i, at Folketinget ikke griber direkte ind i en

regeringsleders ret til at fordele forretningerne mellem sine ministre.

Hvis et flertal i dag giver en anden minister kompetence til at udstede reglerne om grønne marker og gødnings- og sædskifteplaner, vil flertallet dermed flytte sagsområder, der direkte vedrører landbrugsdriften, bort fra Landbrugsministeriet. Det mener jeg ikke vil harmonere så godt med det store arbejde, der allerede er gjort inden for Landbrugsministeriets system på disse områder. Det er Landbrugsministeriet, der har lanceret og i sit forskningssystem videreudviklet begrebet »grønne marker«, det er Landbrugsministeriet, der allerede er godt i gang med udarbejdelsen af gødningsplaner, og det er Landbrugsministeriet, som sidste år af finansudvalget fik 22,9 mill.kr. til gennemførelse af et 4-årigt program for en forbedret gødningsanvendelse i landbruget. Dertil kommer, at gødnings- og sædskifteplaner forudsætter et meget tæt samarbejde mellem landmand og rådgivningstjeneste.

Endelig vil jeg ikke undlade at gøre opmærksom på, at Folketinget med et stort flertal så sent som den 14. maj i år vedtog loven om økologisk landbrug, der jo henlægger regeludstedelsen med hensyn til gødnings- og sædskifteplaner til landbrugsministeren.

Når Folketinget vedtager den kompetencefordeling, der er indeholdt i det foreliggende forslag, vil situationen være den ejendommelige, at landbrugsministeren har kompetencen med hensyn til at udstede regler om gødnings- og sædskifteplaner, når det drejer sig om økologisk landbrug, mens miljøministeren ville have den samme kompetence for alle andre typer af landejendomme, og det tror jeg ville betyde en upraktisk opdeling mellem forskellige ejendoms typer. Det kan i hvert fald ikke, synes jeg, betegnes som en heldig administrativ opgavefordeling.

Jeg tror egentlig ikke, at udvalget har haft stunder til at tænke nærmere over denne sammenhæng, og det forstår jeg da udmærket.

Ydermere må jeg gøre opmærksom på, at landbrugsministeren allerede ifølge landbrugsloven har hjemmel til at udstede bekendtgørelser på disse områder. Jeg er ganske enig i, at der nu er indsat en fortræffelig bestemmelse i lovtæksten om, at miljøministeren efter forhandling med landbrugsministeren kan bestemme, at Statens Plantetilsyn,

[Statsministeren]

der er en institution under Landbrugsministeriet, på kommunernes vegne kan udføre tilsynet med reglernes overholdelse. Statens Plantetilsyn skal naturligvis løbende indberette til kommunalbestyrelserne om dette tilsyn, og det synes jeg er et positivt element.

Derimod må jeg som nævnt tage afstand fra den påtænkte kompetencefordeling. Jeg mener, at den ud fra både formelle og materielle betragtninger er mindre egnet. Jeg tror heller ikke, at dette spørgsmål af udvalgsflertallet tillægges nogen afgørende eller principiel betydning.

Jeg må derfor alvorligt overveje at benytte mig af min ret efter grundlovens § 14, og jeg har følt det rigtigst af mig allerede i dag at orientere Folketinget om denne problemstilling.

Leif Hermann (SF):

Det, vi netop har været vidne til, er udtryk for en enestående degradation af Miljøministeriets muligheder for at styre miljøpolitikken i dette land. Det er forhåbentlig første og sidste gang, en statsminister på den måde tillader sig at krænke en ministerkollega.

Dernæst siger statsministeren meget ligesud: og så har de i øvrigt ikke tænkt sig om i udvalget; de har næppe forstået rækkevidden af de politiske overvejelser, der lå til grund for bemærkningerne i handlingsplanen af 31. januar, om, at landbrugsministeren skulle udstede bekendtgørelserne vedrørende grønne marker og gødnings- og sædskifteplanlægning.

Dette er jo ikke første gang, men jeg håber så, det er sidste gang, at en statsminister tillader sig at tiltale et folketingsflertal på denne måde.

Når udvalget har stillet det ændringsforslag, det har, er det selvfølgelig, fordi det, udvalget arbejder med, er et spørgsmål om miljøadministration. Grønne marker og sædskifteplaner er krav, der er kommet ind af miljømæssige årsager; derfor falder statsministerens sammenligning med forslaget om økologisk jordbrug bort, idet dette forslag typisk tager sit udgangspunkt i landbrugsmæssige problemer.

Vi har ikke ønsket den rodede administration, der ville opstå, hvis det var således, at landbrugsministeren skulle udstede bekendtgørelser, som miljøministeren på mere eller

mindre uklar vis alligevel skulle blandes ind i.

Derfor har vi ment, at regeludstedelsen vedrørende miljøforhold bør høre under Miljøministeriet, og det skal den også gøre, når det drejer sig om industriens og fiskeriets vilkår, for så vidt sagerne vedrører miljømæssige spørgsmål.

Med vandmiljøplanen og regeringens holdning til den er der åbnet op for, at det er industriministeren, der fastlægger regeludstedelsen vedrørende industriens miljøforhold, fiskeriministeren, der fastlægger regeludstedelsen vedrørende fiskeriets miljøforhold, osv. Det synes vi er en ualmindelig dårlig idé.

Jeg skal ikke kaste mig ud i nogen længere statsretlig polemik med statsministeren, men jeg er også bekendt med den praksis og de teoretiske betragtninger, som statsministeren refererede herfra. Imidlertid skal man mærke sig, at i de eksempler, statsministeren brugte, var der tale om hele lovområder. Der var ikke tale om at pille enkeltbestemmelser ud af en lov, sådan som det er tilfældet her. Det, regeringen lagde op til, var, at landbrugsministeren med hjemmel i miljøbeskyttelsesloven faktisk skulle kunne udstede regler, og det er naturligvis uacceptabelt, at noget sådant skal kunne finde sted. Derfor hjælper alle sammenligningerne med jagtadministrationen og med tidligere eksempler ikke noget.

Jeg vil godt sige til statsministeren, at jeg naturligvis ikke kan forhindre ham i at få dronningen til at underskrive en kongelig anordning, der fastholder det, som regeringens handlingsplan var, men jeg vil gerne advare statsministeren imod at gøre det. Det er ikke klogt på miljøområdet, som uægtelig er et politisk omtvistet område, af hensyn til et enkelt parti i regeringen, som bestemt ikke har været forriderne på dette miljøområde, at udfordre Folketingets flertal. Statsministeren plejer at være klog nok til at udfordre Folketingets flertal i sammenhænge, som er langt mere sagligt betonedede end den, der her er tale om.

Med disse ord vil jeg udtrykke et håb om, at statsministeren vil overveje at lade være med at gå til dronningen og bede hende om at underskrive den kongelige anordning, ellers kan jeg garantere statsministeren for, at

[Leif Hermann]

det næste, der sker, er, at der indkaldes til et hastesamråd i Folketingets miljøudvalg.

Dorte Bennedsen (S):

Det var unægtelig en overordentlig overraskende tale, vi hørte fra statsministeren. Lad mig sige det straks, at der i det, statsministeren sagde, ikke var noget, som efter vor opfattelse ikke var korrekt i henhold til grundlovens regler. Ikke desto mindre var talen overraskende, også ud over hvad man kan forvente selv i dette hus.

Statsministeren kom med et par bemærkninger om, at flertallet nok ikke havde haft tid til at tænke sig om. Det kan statsministeren af gode grunde ikke have så forfærdelig megen viden om, men regeringen har haft mere end en uge til at tænke over det ændringsforslag, Socialdemokratiet, SF og Det Radikale Venstre stillede og fik vedtaget, for det blev faktisk stillet for over en uge siden, og vi bad oven i købet om teknisk bistand i Miljøministeriet. Det kan altså ikke være kommet bag på regeringen. Der er i løbet af denne uge ikke kommet en lyd fra regeringen om, at dette var problematisk set med regeringens øjne. Jeg skal medgive, at regeringsrepræsentanterne i miljø- og planlægningsudvalget forsøgte at overtale os andre til ikke at stille det, men der er ikke kommet en eneste af de indvendinger eller bemærkninger, som statsministeren kommer med her i dag ved tredjebehandlingen. Det er temmelig forbløffende. Der var ingen fra regeringspartierne, der tog ordet ved andenbehandlingen.

Hvis statsministeren gør, som han her har bebudet at han i hvert fald ikke vil frskrive sig retten til at gøre, vil jeg gerne spørge, om det hermed er statsministerens hensigt at ophæve Miljøministeriet - hr. Leif Hermann var lidt inde på det. Det er altså landbrugsministeren, der skal udstede miljøregler om landbruget. Skal industriministeren så udstede miljøregler om industriens udledning osv.? Dette er ganske enkelt en bombe under Miljøministeriet og under de grundlæggende principper i miljølovgivningen, og jeg vil gerne spørge miljøministeren, om han kan leve med en sådan bombe under sit ministerium.

Når statsministeren så siger, at der er god grund til at have tingene sammen, vil jeg gerne sige, at vi har masser af eksempler på, at

ting, der for så vidt hører sammen, administreres af forskellige ministerier. Vi har landbruget under Landbrugsministeriet; ikke desto mindre har vi dyreværnsreglerne, som tør siges også at gribe ind i landbruget, under justitsministeren. Der er masser af eksempler på det.

Vi fandt, det var rigtigt, at miljøregler, som det har været praksis fra Miljøministeriets oprettelse, bliver udstedt af Miljøministeriet. Naturligvis skal al den faglige indsigt, der er behov for, ind i forbindelse med disse reglers udstedelse, og derfor hedder det i ændringsforslaget, at det skal ske efter samråd med landbrugsministeren, så hele Landbrugsministeriets faglige ekspertise kom ind.

Dette er en bombe under Miljøministeriet; det er altså det, statsministeren vil. Jeg vil gerne høre, om det også er det, miljøministeren vil.

Niels Helveg Petersen (RV):

Det er en kendt sag, at der vedrørende dette lovgivningsanliggende har været strid i regeringen. Det er også en kendt sag, at denne interne strid mellem regeringspartierne stort set har lammet regeringspartierne evne til at præge udvalgsarbejdet. Det er ikke rigtigt, når statsministeren siger, at det ikke er gennemtænkt, hvad der her foreslås. Det er faktisk forsøgt gennemtænkt, og standpunktet, som flertallet tilslutter sig, er altså, at regelfastsættelsen bør ligge i Miljøministeriet, men at reglerne selvfølgelig i øvrigt skal sammenarbejdes, ligesom der skal samarbejdes om regelfastsættelsen med Landbrugsministeriet. Det er med vilje, det er lavet på den måde, og det er gennemtænkt. Det er sket for at sikre miljøhensynene bedst muligt, og derfor har forslaget den form, det har. Vi må også fra radikal side anbefale, at forslaget vedtages, som det foreligger, med den kompetencefordeling, der er fastlagt af et flertal.

At det i øvrigt statsretligt forholder sig sådan, at statsministeren kan ændre på disse regler, ved vi godt, men det er så i givet fald statsministerens ansvar. Det er hans ret i henhold til grundloven, og den skal jeg ikke anfægte, det ville være meningsløst, men statsministeren skal være klar over, at vi har tænkt os om, og at det er med vilje, reglerne er lavet, som de er.

Albrechtsen (VS):

Jeg synes, statsministeren her bevæger sig temmelig langt ud på den tynde is. Jeg er meget enig i det, fru Dorte Bennedsen sagde, at det er ikke et tidspunkt at komme med en sådan meddelelse. Det er ikke et tidspunkt at komme og sige til Folketinget, sådan som jeg tror statsministeren sagde det, at han ville allerede på nuværende tidspunkt komme med meddelelsen om denne overvejelse – »allerede på nuværende tidspunkt«! Det vil sige få minutter før den endelige afstemning om forslaget. Allerede på det tidspunkt mener statsministeren det er nødvendigt at komme med en oplysning, der burde have foreligget ved udvalgsarbejdets begyndelse.

Jeg synes, statsministeren burde overveje, om det er en form, som en regering kan bruge over for udvalgene og over for Folketinget. Jeg synes det ikke. Jeg kan heller ikke forestille mig, at et flertal i Folketinget synes, at det er en rigtig form, og under alle omstændigheder synes jeg, at hvis denne sag kommer op i udvalget som følge af, at statsministeren måtte beslutte at ændre opgavefordelingen gennem en anordning, må det mindste, der må kunne foretages, i hvert fald være gennem en beretning at slå fast, at den måde, statsministeren har behandlet Folketinget på i denne sag, er fuldstændig utilstedeilig. Det er den ene ting, der må gøres.

Den anden ting er selvfølgelig i første omgang det samråd, som hr. Leif Hermann har bebudet. Jeg er nu ikke sikker på, det i længden er tilstrækkeligt; det er nok nødvendigt at tage mere vidtgående skridt.

Med hensyn til det statsretlige er det jo en meget indviklet diskussion, der her rejses. Der er nogle, der mener, at statsministeren har ret i sin bedømmelse. Jeg ved, at der er vedtaget mange love her i Folketinget, hvori det af Folketinget er fastsat, at en bestemt minister er udstyret med en bestemt hjemmel; det er bestemt ikke usædvanligt. Faktisk findes der den ene lov efter den anden, hvor én bestemt minister, som nævnes udtrykkeligt ved fagministeriets navn, udstyres med en bestemt hjemmel, og så vidt jeg kan se, er det også nøjagtig, hvad der sker her. Men o.k., det statsretlige kan man selvfølgelig ikke stå og afgøre på så kort tid her på Folketingets talerstol uden den nødvendige udvalgsbehandling; men jeg er nu ikke helt overbe-

vist om, at man bare uden videre skal sige til statsministeren, at det rent statsretligt er helt i orden. Jeg tror også, at der i det punkt skal granskes lidt nærmere.

Jeg synes, flertallet skal give statsministeren det råd, at dette skal han ikke gå videre med, og derudover klart sige til ham, at der vil ske en opfølgning ved begyndelsen af den kommende folketingsamling, som vil dreje sig om andet og langt mere end blot og bart et samråd, f.eks. en dagsorden el. lign., noget, som en statsminister vil være nødt til at rette sig efter, fordi et politisk flertal nu engang vil have det sådan. Statsret eller ej, det er til syvende og sidst viljen hos det politiske flertal, der bestemmer, hvad en statsminister her i landet skal rette sig efter.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg vil gerne anstrenge mig for at undlade polemik i denne sammenhæng, og derfor skal jeg fatte mig i korthed.

Jeg må sige til hr. Leif Hermann, at det naturligvis er Folketinget, som, når vi taler om regler af denne karakter, bestemmer, hvad der skal gøres, men det er ikke Folketinget, der bestemmer, hvem af regeringens ministre der skal gøre det. Jeg kunne bruge det eksempel, at hvis regeringen fandt – det gør den ikke – at det var rigtigst at flytte færdselsloven over til administration i Trafikministeriet, kunne den gøre det; den overvejelse har for resten været oppe, ved jeg, hos tidligere regeringer, men i dag er det den 4. juni – dagen før dagen – og derfor synes jeg, jeg har lov til at minde om, at der ikke er meget, der står over Folketinget, det er jeg enig i, men grundloven gør.

Så vil jeg også sige, at det synspunkt, jeg i dag lægger frem, ikke kan komme bag på nogen, og jeg syntes, det var høfligst og rigtigst af mig at gøre det nu fremfor om 14 dage, hvor Folketinget er taget på sommerferie. Jeg har ikke let kunnet sige det før nu, for vi måtte jo igennem andenbehandlingen af lovforslaget for at se, om ændringsforslaget blev vedtaget. Det blev det.

Det er jo ikke noget nyt, jeg tilkendegiver. Jeg bekræfter, hvad der hele tiden har været regeringens opfattelse – og jeg taler på den samlede regerings vegne – at vi af en række praktiske grunde har fundet det rigtigst, at de mere landbrugsfaglige spørgsmål i forbindel-

[Statsministeren]

se med den nye miljølovgivning varetages i Landbrugministeriet, men naturligvis i et tæt samarbejde med Miljøministeriet og miljøministeren.

Det er ikke det samme, når vi taler om industrien. Industriministeren udsteder jo ikke bekendtgørelser om, hvordan man i al almindelighed skal drive industrivirksomhed, hvilke produkter man skal producere, hvordan fordelingen imellem dem ude i fabriksarealerne skal være. Det er ikke den samme situation.

Og så vil jeg blot sige til fru Dorte Bennedsen, at jeg synes, det er ejendommeligt at rejse det spørgsmål, om statsministeren har til hensigt at nedlægge Miljøministeriet. Naturligvis ikke – ikke et sekund! Det var der heller ingen der spurgte om regeringen havde i tankerne, da vi fremlagde vort lovforslag til første behandling. Det standpunkt, jeg redegør for i dag, er nøjagtig det samme som det standpunkt, der fremgik af miljøministerens lovforslag og bemærkningerne, da det blev forelagt her i salen til første behandling.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (SF):

Jeg synes, det er en meget kedelig situation, vi står i. For et par timer siden var Folketinget godt i gang med at gribe en alvorlig sag om røgfri miljøer an på en måde og i en form, der måtte sætte spørgsmålstegn ved, om vi selv mener, at folkestyret er et seriøst foretagende.

Nu kommer statsministeren så dagen før grundlovsdag med et udspil, som sætter et lige så alvorligt spørgsmålstegn ved, om statsministeren mener folkestyret alvorligt. Ingen herinde – ingen – betvivler, at statsministeren har retten til at rokere rundt på, hvem der skal varetage de administrative opgaver. Det gør en statsminister selvfølgelig ud fra en betragtning om, hvor det er hensigtsmæssigt at placere en administration.

I alt det, statsministeren sagde, var der imidlertid intet, der talte for, at det er mere hensigtsmæssigt at placere tilsynet med grønne marker osv. i Landbrugsministeriet. Kun én ting: ren og skær magtpolitik, baseret på det slagsmål, vi har oplevet det sidste halve år mellem Venstre som fortaler for landbruget på den ene side og miljøministeren på den anden side.

Jeg synes simpelt hen, det er uværdigt, hvis statsministeren kører med på det spil og af rene magtpolitiske årsager placerer et miljøtilsynsområde under en landbrugsminister, vel vidende, at der ikke kan argumenteres sagligt for det, vel vidende, at Folketingets flertal har tænkt sig grundigt om, inden det lavede det ændringsforslag, der placerer området, hvor det naturligt og sagligt hører hjemme.

Dorte Bennedsen (S):

Statsministeren sagde i sit sidste indlæg, at det var Folketinget, der bestemte, hvad der skulle gøres, men at det ikke var Folketinget, der bestemte, hvem der skulle udføre det. Jeg har én gang fra denne talerstol givet udtryk for, at det er vi enige i. Vi kender også grundlovens bestemmelser.

Men jeg vil godt have statsministeren til at bekræfte – det fremgik nemlig ikke helt klart af hans indlæg – at han er enig i, at det, flertallet har gjort i denne sag, ikke er grundlovsstridigt. Der lå lidt antydninger i statsministerens indlæg; derfor vil jeg gerne have en bekræftelse på, at vi intet grundlovsstridigt har gjort. Jeg ser, statsministeren nikker, og det er jeg glad for.

Vi bad om teknisk bistand for ti dage siden, eller hvornår det nu var, og sådan noget får man selvfølgelig. Hvis sagen har været så usædvanlig, som det nu lader til efter statsministerens indgriben, finder jeg det mere end ejendommeligt, at man ikke fra regeringens side på noget tidspunkt, end ikke ved anden behandling af dette forslag, har givet udtryk for det.

Statsministeren sagde, at han måtte afvente andenbehandlingen for at se, om forslaget blev vedtaget. Det fremgik klokkerent af betænkningen, at det gjorde det. Jeg ved godt, at statsministeren har gjort sig forhåbninger om, at han kunne vælte flertallet inden anden behandling, men det kunne han jo ikke. Jeg finder det overordentlig ejendommeligt, at man har tiet indtil her tre minutter før afstemningen.

Statsministeren sagde, at han ikke ville nedlægge Miljøministeriet. Det siger mig kun én ting, og det må statsministeren undskyldte, men det bliver jeg altså nødt til at give udtryk for: at statsministeren ikke har forstået, hvad der er det bærende grundprincip i vo-

[Dorte Bennedsen]

res miljølovgivning. Det kan i sig selv synes en lille ting, hvem der skal udstede regler for grønne marker og sædskifte osv., men det piller for første gang ved det helt afgørende og bærende princip i vores miljølovgivning, at miljøregler udstedes i Miljøministeriet, som kan trække på ekspertise i de enkelte fagministerier.

Dette er, hvis det sker, som statsministeren har antydnet, starten på nedlæggelsen af Miljøministeriet, og jeg vil stadig gerne vide, om miljøministeren kan leve med den sag.

Det er korrekt, at vi ikke bestemmer, hvem der udfører tingene, men jeg synes til gengæld, at vi i dag efter denne sags usædvanlige gang gennem Folketinget har krav på at vide: hvad agter statsministeren at gøre? Vil han bruge sin grundlovssikrede ret, eller vil han ikke?

Leif Hermann (SF):

Tilsyneladende har vi fået forelagt et lovforslag, hvor der er to typer bestemmelser. Den ene type er den, der med statsministerens udtryk vedrører, hvad der skal gøres. Den må vi gerne stille ændringsforslag til, og det skal respekteres.

Den anden type bestemmelser var den, som stod i det oprindelige lovforslag af 20. maj 1987 i § 1, nr. 2, vedrørende miljøbeskyttelseslovens § 48, stk. 4. Den kan vi ikke stille ændringsforslag til, og hvis vi gør det, er det ganske vist ikke grundlovsstridigt – det har statsministeren nikked til – men det er ligegyldigt, fordi statsministeren forbeholder sig ret at ændre på tingene på baggrund af statsministerens kompetence i grundlovens § 14.

Vi bør vide, inden vi får lagt sådan et lovforslag på bordet, at det indeholder bestemmelser af en karakter, der i realiteten sætter Folketinget ud af spillet.

Jeg vil godt tilslutte mig fru Dorte Bennedsens spørgsmål og bede statsministeren komme herop konkret og sige: vil statsministeren gå til dronningen og bede om at få underskrevet en sådan kongelig anordning? Jeg har forstået, at statsministeren vil det, men jeg vil da gerne høre det i endnu mere klart sprog, end det blev sagt før.

Til slut vil jeg godt spørge hr. Niels Helveg Petersen: hvilke konsekvenser drager hr. Niels Helveg Petersen af sine bemærkninger

før, såfremt statsministeren kommer med denne kongelige anordning?

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg kan svare forholdsvis kort.

Fru Anne Grete Holmsgård brugte den vending, at det synspunkt, jeg havde lagt for dagen i dag, var et udtryk for magtpolitik. Jeg forstår ikke, hvad det skulle være for noget magtvæsen. Det synes jeg ikke det drejer sig om. Jeg er i denne sag, ligesom regeringen har været fra først af, alene besjælet af rent saglige hensyn.

Hvad er det, vi taler om her? At dele af oppositionen ikke er særlig saglige, fremgår af den ejendommelige måde, man nu ytrer sig på; man kan jo ikke forstå, hvad det er. Hvad drejer det sig om? Hvad taler vi om? Vi taler om regler for sædskifte. Vi taler om bekendtgørelse vedrørende gødningsplaner. Vi taler om grønne marker og hvad de kan tilplantes med. Vi taler om ting, der overvejende er landbrugsfaglige.

Jeg har den opfattelse, at det er bedst, at sådanne regler fastsættes af landbrugsministeren, men naturligvis i et tæt samarbejde med Miljøministeriet. Selvfølgelig er der et væsentligt miljøsynspunkt her. Det ved vi alle. Det er jo det, det også drejer sig om. Men i spørgsmålet om, hvordan man skal drive et landbrug, tror jeg, det er bedst, at den hovedansvarlige er landbrugsministeren. Det tror jeg er klogt, og jeg tror også, det er den bedste psykologi, hvis vi ønsker gode resultater.

Jeg vil da gerne bekræfte, at flertallet naturligtvis har været i sin fuldgode ret efter grundloven og parlamentarisk skik til at stille og til at vedtage ændringsforslaget. Herom kan der ikke herske nogen som helst tvivl.

Over for hr. Leif Hermann kan jeg kun gentage den bemærkning, jeg sluttede mit første indlæg med: jeg vil overveje alvorligt at benytte mig af min ret efter grundloven.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Det var ikke for morskabs skyld, jeg bad om hr. Niels Helveg Petersens kommentar til spørgsmålet om, hvad hr. Niels Helveg Petersen ville gøre, hvis statsministeren skaffede sig en kongelig anordning, der ændrer det, flertallet herinde har vedtaget. Det var fak-

[Leif Hermann]

tisk for at efterprøve, hvorvidt Det Radikale Venstre vil – for en gangs skyld måske – sætte magt bag ordene om, at man har udgjort et flertal sammen med os andre, sætte magt bag det, hr. Niels Helveg Petersen sagde, at det faktisk er gennemtænkt, hvad udvalget har foretaget sig.

Jeg forventer naturligvis ikke blot, at Det Radikale Venstre møder op i det samråd, jeg arrangerer. Jeg forventer mere, fordi et sådant samråd ikke flytter ret meget, hvis jeg kender statsministeren ret. Derfor ville det være meget rart nu at vide, hvorvidt hr. Niels Helveg Petersen mener noget andet end blot sådan en god bemærkning, der kan placere Det Radikale Venstre teoretisk set i en rimeligt gunstig position.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Statsministeren sagde i sin udredning om disse ting, at det var landbrug, og så var det miljø. Ja, miljø er jo det, det også drejer sig om. Nej, hr. statsminister. Det er miljø, det drejer sig om. Udgangspunktet er miljøet, i dette tilfælde miljøregler, der griber ind i landbruget, i andre tilfælde miljøregler, der griber ind i industrien.

Men grundloven taler om den administrative hensigtsmæssighed og tillægger derfor statsministeren den her ofte citerede ret. Statsministeren stod her og argumenterede politisk. Jeg må altså konstatere, at statsministeren ikke ud fra administrativ hensigtsmæssighed, men ud fra politiske overvejelser går imod det, der er udtalt af et politisk flertal her i huset.

Statsministeren startede sit indlæg med at sige noget om, at flertallet ikke havde haft tid til at tænke sig om. Jeg vil give statsministeren det råd at bruge lang tid til at tænke sig om endnu mange gange i denne sag.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Nej, det har fru Dorte Bennedsen misforstået. Mine synspunkter er dikteret af saglige og forvaltningsmæssige grunde. Det er baggrunden for, at jeg må anbefale, at den opgave at udstede bekendtgørelser af denne karakter, som tjener et miljømæssigt samt landbrugsfagligt øjemed, løses af landbrugsministeren i et tæt samarbejde med miljøministeren.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Når jeg godt lige vil have den, er det, fordi vi nu udbreder hele feltet til at sige: regler af denne karakter.

Vi opererer inden for miljøadministration med noget, vi kalder »den bedste tilgængelige teknologi«. Skal det så være industrien? Nu går vi videre med fru Dorte Bennedsens spørgsmål før. Er det i det hele taget af denne karakter, så er Miljøministeriet færdig med at have dette tilsyn. Det er altså konsekvensen af det, statsministeren siger.

Jeg synes, man skal tænke over, hvad det er, vi gør i øjeblikket. Jeg fatter ikke, at miljøministeren sidder der endnu.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 71 stemmer (KF, V, RV, CD, KRF og Steenholdt (Grønl.)) mod 3 (FP og Arne Bjerregaard (UP)); 61 (S, SF og VS) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Tredje behandling af lovforslag nr. L 246:

Forslag til lov om ændring af lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner. (Ophævelse af deponeringsordning vedrørende 1987 for amtskommunerne samt ændring af det amtskommunale bloktilskud).

Af indenrigsministeren (Enggaard).

(Fremst 21/5 87. Første behandling 22/5 87. Betænkning 1/6 87. Anden behandling 2/6 87. Tillægsbetænkning 3/6 87).

Der var stillet 9 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.